

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ПСИХОЛОГІЯ ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ

підготовки Магістра
спеціальності 053 Психологія
освітньо-професійної програми
Клінічна психологія

Луцьк –2022

Силабус освітнього компоненту «Психологія харчової поведінки» підготовки магістрів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 Психологія, за освітньою програмою Клінічна психологія

Розробник: Федотова Т.В., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної та клінічної психології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Засєкіна Л.В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри загальної та клінічної психології

протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

Журавльова О.В.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компоненту
Денна форма навчання	05 Соціально-поведінкові науки 053 – Психологія ОПП «Клінічна психологія» Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання – <u>2 рік</u>
		Семестр – <u>1-ий</u>
		Лекції – <u>10 год.</u>
		Практичні (семінарські) – <u>0 год.</u> Лабораторні – <u>14 год.</u> Індивідуальні – <u>0 год.</u>
		Самостійна робота – <u>88 год.</u>
ІНДЗ: <u>є</u>		Консультації – <u>8 год.</u>
	Форма контролю: залік	

II. АНОТАЦІЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ:

ППП Федотова Тетяна Володимирівна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри загальної та клінічної психології

Контактна інформація: мобільний телефон +380507575521; електронна адреса:

Fedotova.Tetiana@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 111. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ**1. Анотація освітнього компоненту.**

Вивчення освітнього компоненту «Психологія харчової поведінки» зосереджене на: розгляді проблеми норми і патології харчової поведінки особистості; специфіці харчування окремих груп населення, дослідження та виявлення чинників розладів харчової поведінки, а також визначення шляхів подолання розладів харчової поведінки особистості. Програма освітнього компоненту складена у відповідності до Стандарту вищої освіти України по спеціальності 053 «Психологія» і враховує його вимоги.

Викладання освітнього компоненту передбачає читання лекцій та лабораторних занять.

Окрім аудиторних занять, передбачається значний об'єм самостійної роботи здобувачів освіти, з метою вивчення теоретичних та практичних питань.

Форма організації контролю: залік

2. Пререквізити

Вивчення освітнього компоненту пов'язане зі знаннями, які здобувачі освіти отримали при вивченні таких освітніх компонентів як «Дослідницькі методи в сфері психічного здоров'я», «Концептуалізація випадку у психологічній практиці», «Психічне здоров'я та емоційний дистрес», «Основи клінічної психології: сучасні напрями та перспективи», «Діагностика психічних розладів», «Когнітивно-поведінкова терапія: теорія і практика», «Етика соціальних, поведінкових та клінічних досліджень», «Психологічний супровід в медичних закладах».

3. Мета і завдання освітнього компоненту

Метою освітнього компоненту «Психологія харчової поведінки» є формування у здобувачів освіти системи наукових знань щодо важливості формування харчової поведінки та особливостей здорового харчування, психологічного супроводу осіб з розладами харчової поведінки та їх сімей, попередження та профілактика розладів харчової поведінки.

Основне завдання освітнього компоненту – сприяти психологічній підготовленості магістрів- клінічних психологів до реалізації професійної діяльності.

Після вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- характерні особливості та основні теорії харчової поведінки;
- поняття норма та патології в харчуванні;
- симптоми та види розладів харчової поведінки;
- специфіку харчування окремих груп населення;

вміти:

- визначати психологічні чинники харчової поведінки особистості та особливості харчування окремих груп населення;
- характеризувати симптоми та види розладів харчової поведінки (анорексія, булімія, компульсивне переїдання та ін.);
- здійснювати психологічний супровід осіб з розладами харчової поведінки та їх сімей;
- розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо) щодо корекції харчової поведінки особистості, з метою її попередження та профілактики розладів харчової поведінки.

4. Компетенції

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Фахові компетентності спеціальності:

ФК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

ФК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

ФК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

ФК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

ФК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

Прогнозовані результати навчання:

ПРН 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПРН 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

5. Структура освітнього компоненту

Структура освітнього компоненту представлена у вигляді таблиці 2 (денної форми навчання відповідно).

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Ус бо го	Ле к.	Ла бо рат ор ні	Са м. ро б.	Конс ульт.	Методи та технології викладання	Форма контрол ю/ Бали*
Змістовий модуль 1. Психологія здорової харчової поведінки							
Тема 1. Психологія здорового харчування	19	2	4	12	1	лекція-командно-орієнтоване навчання /Office 365	КДС 20 балів
Тема 2. Теорії та концепції харчування	17	2	-	14	1	лекція-командно-орієнтоване навчання /Office 365	КДС
Тема 3. Принципи харчової поведінки окремих груп населення	20	-	2	16	2	лекція-командно-орієнтоване навчання /Office 365	КДС
Разом за модулем 1	56	4	4	44	4	4	20
Змістовий модуль 2. Порушення харчової поведінки особистості							
Тема 4. Порушення харчової поведінки особистості	21	2	4	14	1	лекція-командно-орієнтоване навчання / Office 365	РМГ 20 балів
Тема 5. Психологічне обстеження та допомога при порушеннях харчової поведінки	22	2	4	15	1	лекція-командно-орієнтоване навчання / Office 365	КДС 20 балів

Тема 6. Психологічний супровід осіб з порушенням харчової поведінки	21	2	2	15	2	лекція-командно-орієнтоване навчання / Office 365	РМГ 10 балів
Разом за модулем 2	64	6	10	44	4	-	50
Види підсумкових робіт							Бал
Виконання лабораторних робіт (10 бали *7 практ)							70
Виконання ІНДЗ							30
Всього годин/ Балів	120	10	14	88	8	-	100

Примітки:

Office 365 одна з форм навчання або симбіоз у формі онлайн лекцій під час карантинних обмежень. Форма контролю: КДС – командна дискусія, РМГ – робота в малих групах, ПМК – підсумкова модульна контрольна робота, К – консультації.

1. Завдання для самостійного опрацювання (закріплення лекційного матеріалу - питання, які виносяться на залік)

Змістовий модуль 1. Психологія здорової харчової поведінки

1. Історія вивчення харчової поведінки.
2. Психологічні ознаки здорової харчової поведінки.
3. Якість життя та харчова поведінка особистості
4. Я-концепція у формуванні харчової поведінки особистості.
5. Я-тілесне та харчова поведінка особистості.
6. Харчова поведінка особистості: соціальний та культурний вплив.
7. Проблема харчового вибору особистості. Поняття апетиту.
8. Питання контролю режиму харчування.
9. Психологічні особливості саморегуляції харчової поведінки.
10. Психологічні аспекти харчової поведінки в дитячому віці.
11. Психологічні аспекти харчової поведінки підлітків.
12. Психологічні аспекти харчової поведінки в юнацькому віці.
13. Психологічні аспекти харчової поведінки жінок.
14. Психологічні аспекти харчової поведінки чоловіків.
15. Психологічні аспекти харчової поведінки осіб зрілого віку.
16. Психологічні аспекти харчової поведінки людей похилого віку.
17. Психологічні аспекти харчової поведінки представників розумової праці.
18. Психологічні аспекти харчової поведінки спортсменів.

Змістовий модуль 2. Порушення харчової поведінки особистості

1. Проблема порушення харчової поведінки особистості.
2. Розлад харчової поведінки: ризики для здоров'я.
3. Дитячо-батьківські взаємини у формуванні розладів харчової поведінки.
4. Стигматизація ваги та порушення харчової поведінки особистості.
5. Індивідуально-психологічні особливості та порушення харчової поведінки особистості.
6. Нервова анорексія.
7. Нервова булімія.
8. Компульсивне переїдання.
9. Ожиріння.
10. Психогенна блювота.

11. Психологічні допомога при нервовій анорексії.
12. Психологічні допомога при нервовій булімії.
13. Психологічні допомога при ожирінні.
14. Психологічні допомога при компульсивному переїданні.
15. Психологічні допомога при психогенній блювоті.
16. Роль найближчого оточення у корекції порушень харчової поведінки особистості.
17. Просвітницька діяльність у формуванні здорової харчової поведінки особистості.

ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ (30 балів):

1. Провести дослідження психологічне особливостей харчової поведінки осіб юнацького віку, враховуючи наступні параметри: стать, вік, вид діяльності, спосіб життя.
2. Розробити програму психологічної підтримки (на випадок ймовірного порушення харчової поведінки).
3. Представити результати відповідних напрацювань.

ІV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Для системного засвоєння курсу необхідною є систематична навчально-пізнавальна робота здобувачів освіти в усіх видах і формах її організації: лекції, лабораторні заняття, консультації, самостійна робота.

Контроль успішності здобувачів освіти здійснюється з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання.

Обов'язковим є відвідування (онлайн/офлайн) навчальних занять; активність здобувачів освіти та своєчасне виконання ними лабораторних робіт та завдань самостійної роботи; відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях; за погодженням із викладачем їх відпрацювання може відбуватись в онлайн формі.

Здобувачам освіти може бути зараховано результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні (фахові) курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування регулюється [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.](#) і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7.

Здобувачі освіти мають право отримати додаткові бали (зараховується не більше 5 балів за вибором магістра):

- за публікацію у періодичному науковому виданні, що включене до переліку фахових видань України (5 балів);
- за призове місце на I або II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт) (4 та 5 балів, відповідно);
- за підвищення кваліфікації, проходження тренінгових навчань тощо в обсязі не менше 54 годин за умови представлення відповідного документа в рік навчання (5 балів);
- за публікацію тез у збірнику матеріалів конференції (3 бали);
- за участь у конференції (доповідь без подання до друку тез) із представленням сертифіката учасника (2 бали);
- діяльність за спеціальністю у формі участі у професійних та/або громадських об'єднаннях (2 бали);
- за виконання функцій (повноважень, обов'язків) старости групи, керівника студентського наукового товариства факультету/студентської проблемної групи або учасника наукової теми (проєкту)/студентської проблемної групи кафедри (1 бал).

Підтвердження подається здобувачем освіти викладачеві курсу не пізніше ніж за 10 днів до дати останнього заняття з дисципліни. При цьому він у встановлені терміни подає заяву на ім'я проректора та долучає усі необхідні документи до розгляду. Матеріали розглядаються на засіданні Предметної комісії, створеної розпорядженням декана факультету відповідно до схвальної резолюції проректора з навчальної роботи та рекрутації з урахуванням. [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.](#) і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Виконана здобувачем освіти лабораторна робота оцінюється від 0 до 10 балів залежно від: повноти виконання завдання, цілісності, системності, вміння формулювати висновки, акуратності оформлення письмового завдання (максимальна кількість балів за два змістові модулі – 70 балів).

Виконане у повному обсязі індивідуально-дослідне завдання здобувачем освіти оцінюється в 30 балів.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Несвоєчасне виконання завдання.

Здобувач освіти, що з певних причин не відвідує лекції, зобов'язаний аргументувати свою відсутність і представити конспект пропущеного заняття. Якщо здобувач освіти відсутній на лабораторному занятті, то, залежно від виду завдань, передбаченого освітнім компонентом, він проходить усне опитування на пропущену тематику або демонструє навички роботи, що їх передбачено відповідним видом діяльності.

За умови участі здобувача освіти у навчанні з елементами **дуальної освіти** передбачено можливість самостійного опрацювання матеріалів навчальних занять протягом одного дня на тиждень та зарахування їхніх результатів до загальної кількості балів поточного контролю.

- *Процедура оскарження результатів контрольних заходів.*
- Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що його буде розглянуто згідно із задалегідь визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

Відвідування практичних занять є обов'язковим. У форс-мажорних ситуаціях навчання може проходити також в онлайн формі (за погодженням з кафедрою).

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (опрацювання завдань лабораторної роботи, написання модульної контрольної роботи тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету. Перевірка робіт на академічну доброчесність в університеті здійснюється з допомогою системи Strike Plagiarism.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів.

Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що його буде розглянуто згідно із задалегідь визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

- **Дотримання правил навчальної етики та академічної доброчесності:**
- Дотримання академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

- Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч. 6 статті 42 Закону України «Про освіту») :

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з університету (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 5 балів). Перескладання відбувається із дозволу кафедри за наявності поважних причин.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Навчальним планом передбачено залік (3-ий семестр). Залік може бути виставлений за умови накопичення магістром 60 балів за поточне оцінювання та виконане ІНДЗ.

Максимальна оцінка за виконання лабораторних робіт – 70 балів. Індивідуально-дослідне завдання – максимум 30 балів. Максимальний загальний бал – 100 балів.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

- ✓ поточне оцінювання згідно суми балів: лабораторні заняття (максимум 70 балів);
- ✓ виконане індивідуально-дослідне завдання (ІНДЗ) (30 балів).

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компоненту

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна література

1. Абсалямова Л.М. Харчова поведінка жінок: розлади та психокорекція. Харків: «Стильна типографія», 2019. 393 с.
2. Абсалямова Л.М. Психологія харчова поведінки. Харків: «Смугаста типографія», 2017. 181 с.
3. Ільїна Н. М. Клінічна психологія: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2021. 163 с.
4. Клінічна психодіагностика: практикум / Редактор-упорядник проф. М.В.Миколайський. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. 228 с.
5. Колоскова О., Богуцька Н. Формування харчових навичок та їх розлади у дітей. Буковинський державний медичний університет. Режим доступу: <https://www.bsmu.edu.ua/blog/4730-formuvannya-harchovih-navichok-ta-ih-rozladu-u-ditey/>
6. Корольчук М. С., Крайнюк В. М., Косенко А. Ф., Кочергіна Т. І. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я. Київ : Інкос, 2002. 272 с.
7. Никоненко Ю.П. Клінічна психологія: навчальний посібник [Електронний ресурс] / Укл. Ю. П. Никоненко. Київ : КНТ, 2016. 368с. Режим доступу: <http://docplayer.net/77011841-Nikonenko-yu-p-nikonenko-yu-p-klinichna-psihologiya-klinichna-psihologiya-navchalniy-posibnik-navchalniy-posibnik-kiyiv-2016.html>
8. Синопис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків / перекл. з англійської; упор. Та наук ред. Леся Підлісецька. (Серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія»). Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2014. 112 с.

Додаткова література

1. Ложкин Г. В., Мушкевич М. И., Бохонкова Ю. А. Психология здоровья человека. Луганск : Ноулидж, 2012. 288 с.
2. Максименко С. Д., Коваль І. А., Максименко К. С., Папуча М. В. Медична психологія. Вінниця : Нова Кн., 2008. 520 с.
3. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. Київ : Слово, 2012. 464 с.
4. Шамлян К., Кліманська М. Проективні методи дослідження особистості. Львів. ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 466 с.
5. Кіро Л.С., Зак М.Ю., Чернишов О.В., Сverdлова М.В. Харчова поведінка та ожиріння: гендерно-вікові особливості // Ендокринологія. Том 26 № 2 (2021). Режим доступу: <https://endokrynologia.com.ua/index.php/journal/article/view/598>
6. Федотова Т.В., Кульчицька А.В. Соціально-психологічні аспекти формування харчової поведінки в підлітковому віці. Психологічні перспективи. Випуск 33. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2019. С. 178-204.
7. Федотова Т.В., Кихтюк О.В., Кульчицька А.В. Психологічна підтримка у формування харчової поведінки підлітків в роботі клінічного психолога. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія». Серія «Медицина»). Випуск 4(4). Київ, 2021. С. 410-422 .
8. Федотова Т.В., Кихтюк О.В. Психологічна підтримка особистості: методи та особливості роботи клінічного психолога. Психологічні перспективи. Випуск 38. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2021. С. 63-75